

RADIO TRST A

• NEDELJA, 14. maja, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Slovenski narodni motivi; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Oddaja za najmlajše: »Zabe«, pravljica (Desa Kraševac), igrajo člani RO; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj — Kronika tedna v Trstu; 14.15 Ženski vokalni kvartet iz Ljubljane; 17.00 Za smeh in dobro voljo (ponovitev); 19.00 Nedeljski vestnik; 21.00 Iz zakladnice slovenskih narodnih pesmi: »Doma se ljubca joče«; 21.30 Koncert Tržaškega kvarteta — Verdi: Kvartet v e-molu; 22.00 Nedelja v športu.

• PONEDELJEK, 15. maja, ob: 18.00 Italijanščina po radiu; 18.30 Mladi solisti. Nastopa Trio Lorenz; 19.00 Znanost in tehnika — Franc Orožen: »Kaj pričakujemo od Venere«; 20.00 Sportna tribuna; 20.30 Puccini: »Plasch«, opera v enem dej.; 21.30 Nove knjige in izdaje; 21.45 Puccini: »Sestra Angelika«, opera v enem dejanju.

• TOREK, 16. maja, ob: 18.00 Radijska univerza — Mario Kalin: Industrija čistoče: »Pralni stroji«; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 21.00 Tvorница sanj: Obzornik filmskega sveta; 21.30 Koncert violinista Roka Klopčiča, pri klavirju Marija Lipovšek. Na sporedu so skladbe Vodopivca, Svare, Granadosa, Matačiča, Lipovška in Benjamina; 22.00 Poezija starodavnih orientalskih ljudstev — Franc Jeza: »Stara egiptovska poezija«.

• SREDA, 17. maja, ob: 18.00 Slovenščina za Slovence; 18.30 O glasbi in glasbenikih v anekdotah — Dušan Pertot: »Pogled v skladateljsko delavnico: Mozart in Mussorgski«; 19.00 Zdravstvena oddaja (dr. Milan Starec); 20.30 »Noč brez oči«, drama (Vitomil Zupan), igrajo člani RO.

• CETRTEK, 18. maja, ob: 18.00 Radijska univerza — Rafko Dolhar: Clovek in okolje: »Tišina — izgubljeni raj«; 19.00 Sirimo obzorja — Rado Bednarik: Slike iz goriške preteklosti: »Za staro pravdo — Kralj Matjaž«; 20.30 Veliki simfonični orkester. Približno ob 21.00 Književnost — Jože Seražin: »Carlo Michelstaedter, življenje in delo«. Ob 22.00 Umestnost — Vili Hajdnik: »Turneja American Repertory Company po Evropi«.

• PETEK, 19. maja, ob: 18.00 Italijanščina po radiu; 19.00 Sola in vzgoja — Iv. Theuerschuh: »Vzgoja moralne zavesti pri otroku in mladostniku«; 21.00 Gospodarstvo in delo; 21.15 Koncert operne glasbe; 22.00 Obletnica tedna — Maks Sah: »Encikliki Rerum novarum in Quadragesimo anno pred 70 odnošno 30 leti«; 22.15 O slovenski klavirski glasbi — Janko Grille: »Osebnost in delo Lucijana Marjše Škerjanca«.

• SOBOTA, 20. maja, ob: 13.30 Dobrodošle, plošče prvič v oddaji; 15.30 »Konec Usherjevine«, dramatisirana zgodba (Edgar Allan Poe - Mirko Javornik), igrajo člani RO; 16.10 Pojeta Jelka Cvetežar in Majda Sepe z orkestrom Franca Russa; 18.00 Radijska univerza — Stanko Janežič: 10 stoletij ruske duhovnosti: »Doba Petra Velikega — Tihon Zadonski«; 18.30 Lajovic: Adagio, Beran: Legende. Igra Orkester Ljubljanske Radiotelevizije, ki ga vodi Uroš Prevorsek; 19.00 Pomenek s poslušalkami; 20.40 Zbor Slovenske Filharmonije; 21.00 »Vojakova zaročenka«, radijska drama (Edoardo Anton - Lada Mlekuž), igrajo člani RO.

Vsemirski letalec

Za ruskim vsemirskim letalcem je prišel po 32 dneh na vrsto ameriški. Dne 5. maja je med bobnečim šumom švignila v zrak z rtiča Canaveral 20 metrov dolga raketa. Letalec, 37-letni stotnik Alan Shepard je po 6 minutah dosegel višino 148 kilometrov. Na tej točki je letalec začel sam voditi vsemirsko konico. Ves čas poleta je bil v stalni zvezi z letališčem. Natančno je sporočil, kdaj se je konica odcepila od zadnje raketice ter se je s padalom začela vračati v zemeljsko ozračje. Po petnajstih minutah je Shepard pristal na morskem gladini pri Bahamskem otočju, kjer so ga s helikopterji dvignili na ladjo. Odlet in pristanek so odhajali tudi po televiziji.

Vsa Amerika si je oddahnila, ko je videla, da se je posrečil veliki polet in da se je letalec popolnoma zdrav vrnil na Zemljo. Predsednik Kennedy je pogumnemu letalcu prvi čestital po telefonu. Prišle so pohvale tudi iz Moskve. V ponedeljek se je Shepard pripeljal v Washington. Predsednik Kennedy mu je pripel najvišje odlikovanje, nato je letalec govoril o vtisih s poleta pred zbranimi časnikarji. Velikansko navdušenje je izbruhnilo, ko je Shepard stopil pred zbrane poslance in senatorje. Amerika in zapadni svet kar tekmujeta, kako bi počastila junaka dneva.

Nemški znanstvenik in pobudnik vsemirskih poletov Herman Oberth, ki je delal tudi tri leta v Ameriki, je izjavil, da je Gagarinov polet brez dvoma drznejše delo, a da predstavlja tudi ameriški polet veliko znanstveno pridobitev. Bolj nepristransko pa se bosta bržkone pomenila Gagarin in Shepard sama, ki se bosta baje srečala prihodnji mesec v Torinu.

PREBIVALSTVO JUGOSLAVIJE

Število prebivalcev v Jugoslaviji narašča. Od leta 1953 do danes se je povečalo za poldrugi milijon oseb. Po zadnjih podatkih znaša število vseh prebivalcev Jugoslavije 18 milijonov in 500 tisoč. Srbija ima 7 milijonov in 600 tisoč prebivalcev, Hrvaška 4 milijone in stotisoč; Bosna in Hercegovina 3 milijone 300 tisoč; Slovenija 1.585.000 prebivalcev. Makedonija ima 1.400.000 in Črna gora 471.500 prebivalcev.

Izmed mest je prvi Beograd, ki šteje po zadnjih podatkih skoraj 588 tisoč ljudi. Ljubljana pa jih ima danes 133.386.

Zapad se povezuje

Včeraj zjutraj je Odbor držav članic atlantskega pakta izdal končno poročilo o posvetovanjih, ki jih je imel v Oslu. Osrednja točka poročila obstoji v izjavi, da bo Zapad uporabil vsa svoja sredstva, da zaženi rastočo moč Sovjetske zveze, ki hoče ustvarjati in izrabljati spore, da bi razširila svoje gospostvo.

Ameriški zunanji minister Dean Rusk je v svojem poročilu jasno poudaril, da mora Atlantsko zaveznitvo pomnožiti vojaške sile in jih okrepiti s podmornicami na jadrski pogon, ki bodo oborožene z vodljivimi izstrelki. Odboru Atlantskega zaveznitstva so dali zbrani ministri tudi navodilo, naj se države bolj povežejo med seboj tudi politično in gospodarsko.

Zgornji sklepi bodo imeli dalekosežne posledice. V prvi vrsti bo padlo v vodo prizadevanje Hruščeva, da bi razbil politično

slogo zapadnih držav. Onemogočeni so nadalje samo dvostranski razgovori med Sovjetsko zvezo in Združenimi državami, katerim se je prve mesece svoje vlade nagibal tudi predsednik Kennedy. Proti sovjetsko-kitajskemu bloku se je končno postavil trdno nasproti atlantski, oziroma ves zapadni blok, in sicer z organizirano in oboroženo silo, ne zgolj s teoretičnimi razglabljanji kot doslej.

Problem hitrice

Naraščajoča brzina letal postavlja značilne družbe pred najbolj čudna vprašanja. Še prav posebna uganka je, kako postreči popotnikom z jedilnimi obroki. Letala, ki bodo brzela po zraku z naglico 3000 kilometrov na uro, bodo na primer odletela iz Tokia ob šestih uri zjutraj. V Bombayu, v Indiji, bo letalo pristalo — tudi ob šestih zjutraj. Kako to? Račun je enostaven, kajti zemeljska krogla se vrtil od zapada proti vzhodu. Kraj, ki leže na istem poldnevniku imajo točno ob istem času poldan. Kraj, ki leže 15 stopinj bolj proti zapadu imajo poldan eno uro kasneje, ker če deliš 360 stopinj s 24 urami ali časom, katerega potrebuje zemeljska krogla za en popolni obrat, dobiš tak rezultat. Naj naše letalo z isto hitrostjo odleti zopet proti zapadu, bo pristalo na letališču v Kairu ob 6.45, po dotičnem krajevnom času. V Parizu bo pa prišlo, ko bo ura kazala 7.15 zjutraj. Letalo je v resnici letelo več časa kot eno uro in en četrt, toda krajevni časi so drugačni.

Kuharji na letalih se zatorej praskajo za ušesi, ker ne vedo, ali naj gostom postrežejo štirikrat z zajtrkom, ali pa naj bo ob šestih in tri četrt v Kairu kosilo in malo pred pristanom v Parizu, ob sedmih zjutraj, že večerja. V Tokiu je namreč takrat že večer.

Gre za vprašanje, ki zanima ves svet

(Nadaljevanje s 1. strani)

bo ostal še vedno pod policijskim nadzorstvom. Ne glede na to v mednarodnih krogih smatrajo takšno francosko ravnanje za dokaz dobre volje.

V pričakovanju teh razgovorov se pa v Alžiriji nadaljujejo atentati in druga teroristična dejanja. Kljub strogim policijskim ukrepom so francoski nacionalisti uprizorili vrsto bombnih atentatov in izdali proglas, s katerim so med drugim napovedali, da se bo boj nadaljeval, »dokler se sovražnik tudi fizično ne iztrebi«. Zagrozili so celo, da bodo vrgli v zrak katedralo v Alžiru.

Spričo takšne teroristične dejavnosti s strani francoskih nacionalistov je naravno, da so tudi arabski domačini prešli v protinapad. Tako se je te dni v neki kavarni v Alžiru razpočila bomba, ki je huje in laže ranila kar 19 oseb. Med obema narodnostnima skupinama v glavnem mestu vlada velika napetost in obstaja nevarnost, da se obe strani vsak čas zapleteta v krvav spopad.

Prav to stanje pa še bolj odločno terja, da zastopniki Francije in Alžirije sedejo k zeleni mizi ter najdejo pot, ki bo privedla k prenehanju sovražnosti in do končne ureditve alžirskega vprašanja, ki danes že tako hudo vznemirja tudi ves svet.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 14. maja, nedelja: 6. povelikonožna, Bonifacij
- 15. maja, ponedeljek: Zofija, Janez
- 16. maja, torek: Kraljica apostolov, Ubald
- 17. maja, sreda: Pashal Bajlonski, Jošt
- 18. maja, četrtek: Venancij, Erik
- 19. maja, petek: Peter Celestin, Ivo
- 20. maja, sobota: Bernardin Sienski

POMANJKANJE SCENARIJEV V NEMCIJI

Nemški filmski producenti se pritožujejo, da manjka dobrih filmskih scenarijev. Nemški film se je danes znašel v krizi. Ljudje rajši gledajo televizijo. Toda po splošnem mnenju je temu krivo le pomanjkanje res dobrih filmov oziroma filmskih scenarijev. Kritiki pa očitajo filmskim producentom, da pisatelje preslabo plačujejo v primeri s honorarji, ki jih dobivajo filmski igralci.

Tržaškega

Tržaški mestni svet:

RAZPRAVA O PRORAČUNU

Na zadnjih sejah je tržaški občinski svet razpravljal o proračunu tekočega leta. Proračun, ki ga je svetu predložil upravni odbor, izkazuje 1913 milijonov primanjkljaja. Toda tej vsoti je treba dodati še 1.103 milijone za razna posojila ter 700 milijonov iz gospodarskega načrta, tako da primanjkljaj dejansko znaša 3.756 milijonov lir.

O proračunu so govorili razni svetovalci, od katerih omenjamo predvsem Slovenca dr. Simčiča, dr. Deklevo in gospo Bernetičevu. Dr. Simčič je posegel v razpravo v četrtek prejšnjega tedna, medtem ko sta ostala dva govorila zadnji ponedeljek.

Dvojezični napisi in slov. kult. ustanove

Prvi je predvsem ugotovil, da se primanjkljaj stalno veča, kar gotovo ni dober znak. Poudaril je, da gre kar 89% vseh izdatkov za plače občinskim uslužbencem, kar jasno kaže, da v celotnem občinskem delovanju nekaj ni v redu. Pripomnil je, da bi morda kazalo sprejeti korenite ukrepe, da bi se število uslužbencev zmanjšalo. Eden izmed teh bi bil, da se nekaterim uslužbencem nudi možnost, da se prostovoljno odpovedo službi, pri čemer bi jih seveda morali primerno nagraditi, oziroma jim nuditi določene ugodnosti. Tako je na primer že ravnalo podjetje Acegat.

Dobršen del govora pa je svetovalec posvetil vprašanju, ki zadevajo slovensko manjšino. Kritiziral je odbor, ker doslej še ni poskrbel, da bi izpolnil tiste obveznosti, ki izhajajo iz londonskega sporazuma. Občina se n. pr. ni pobrigala, da bi postavila dvojezične napise niti v tiste vasi, ki so nesporno slovenske. Uprava ni nadalje določila niti beliča podpore slovenskim kulturnim ustanovam, medtem ko je samo za gledališče Verdi letos predvidenih 40 milijonov lir prispevka.

Kdor odklanja — je zaključil dr. Simčič — slovenskim občanom tudi najosnovnejše narodne pravice, dokazuje, da je še vedno zasidran v fašistični miselnosti, ki pa je današnji evropski stvarnosti povsem tuja.

Dvojezično uradovanje

O teh vprašanjih je obširno govoril tudi svetovalec dr. Deklevo. Poudaril je, kako imajo Slovenci na osnovi določil londonskega sporazuma tudi pravico, da se na občinsko upravo obračajo z vlogami v slovenščini in prejemajo odgovore v materinem jeziku, vendar je takšno uradovanje dejansko nemogoče, ker občina ni poskrbela, da bi namestila določeno število slovenskih uradnikov in drugih uslužbencev. Ožaloval je nadalje, da proračun ne predvideva nobene podpore za slovenske kulturne ustanove, zlasti za Slov. gledališče in Glasbeno Matico. Zahteval je, naj se ustanovita v mestu še en slovenski vrtec in slovensko otroško zabavišče (rikreativij).

Na koncu je ugotovil, da s takšnim ravnanjem odgovorna oblastva dajejo neposredno potuho fašističnim in protislovenskim krogom in hote ali ne hote podpirajo tiste sile, ki nočejo mirnega sožitja in prijateljstva med tu živčima narodom.

Stanje na slov. šolah

Gospa Bernetičeva pa je predvsem obravnavala vprašanje slovenskih šol in opozorila na razne pomanjkljivosti, zlasti kar zadeva opremo in učila. Tudi ta svetovalka je zahtevala, naj občina podpre slovenske kulturne ustanove, predvsem Slovensko gledališče.

Razprava o proračunu se zaključila v petek. Doslej je skoraj gotovo, da bodo za predloženi proračun glasovali demokristjani, socialni demokrati, dva republikanca in dva liberalca, skupno torej 30 svetovalcev. Za njegovo odobritev pa je potrebnih najmanj 31 glasov.

Nabrežina:

NA DNEVNEM REDU RAZNA VPRAŠANJA

Dobršen del zadnje seje devinsko-nabrežinskega občinskega sveta je bil posvečen vprašanju in interpelacijam, ki so jih postavili razni svetovalci. Tako se je Just Terčon iz Slivnega zavzel, da bi občina vsaj zasilno popravila cesto, ki iz omenjene vasi vodi proti Prečniku in Mavhinjam. Pripomnil je, da postaja pot čedalje bolj prometna in da zato ne more večno ostati v slabem stanju.

Podžupan A. Škerk, ki je predsedoval zborovanju, je odgovoril, da se bo skušalo nekaj ukreniti, sporočil pa je obenem, da je bila pred dnevi oddana na dražbi ureditev ceste iz Nabrežine v Slivno, za kar je na razpolago 14 milijonov lir iz gospodarskega načrta.

Svetovalec Just Terčon je tudi sprožil vprašanje šempoljskega župnišča ter poudaril, da bi bilo najbolje, če bi se staro poslopje prodalo in zgradilo novo. O tej zadevi pa bo svet še razpravljaj.

Svetovalec Kravanja se je pritožil zaradi nevednosti, ki nastajajo v zvezi s športnim streliščem v neposredni bližini Vižovelj. Streljanje moti zlasti vižovske kmetovalce, ki mimo strelišča gonijo na pašo živino in se ta pogosto splaši ter zbeži. Domačini niso proti tej športni dejavnosti, temveč le želijo, da se v ta namen določi primernejši prostor.

Se o mednarodnem zavodu za teoretično fiziko

Svetovalec D. Legiša se je ponovno dotaknil vprašanja ustanovitve mednarodnega zavoda za teoretično fiziko, o katerem se v zadnjem času mnogo govori tudi na Tržaškem. Ugotovil je, da se za zadevo živo zanimajo tržaška občina in druge ustanove ter tudi devinski princ, ki je pripravljen brezplačno odstopiti obširno zemljišče na Grmadi ter dati na razpolago veliko poslopje v Devinu. Pripomnil je, da bi lahko tudi občina nekaj naredila, saj bi na primer lahko zagotovila, da bo na lastne stroške

ZAHVALA

Silno prijetno so nas presenetili vsi dobri ljudje, ki so velikodušno prispevali pri nabirki za slušni aparat Zdenku Hrovatinu, učencu Industrijske strokovne šole na Opčinah. Potrebna vsota je nabrana in kupili mu bomo slušni aparat v obliki naočnikov: tako bo mogel Zdenko redno in z veseljem slediti šolskemu pouku. Po končani šoli bo lahko iskal dela brez skrbi, da bo zaradi naglušnosti zapostavljen, in še marsikatera težava mu bo odstranjena. Zato se Zdenko in gg. profesorji najtopleje zahvaljujejo vsem dobrotnikom!

poskrbela za ceste, vodovod, električne naprave, telefon itd.

D. Legiša je nadalje vprašal, ali je uprava že stopila v stik z ravnateljstvom krajevnega avtobusnega podjetja, da bi vzpostavilo redno avtobusno službo tudi z Medjo vasjo. Omenil je, da lepo število medvejskih otrok ni moglo letos obiskovati vrtca v Devinu, ker še ni avtobusne službe. Svetovalec je končno prosil upravo, naj nekaj ukrene, da bi potujoči prodajalci sadja in zelenjave pri svojih poslih ne motili tako hudo prebivalstva po raznih vaseh z vrtenjem nemogočih in oglušujočih plošč.

Ostali del seje je bil posvečen prodaji nekaterih občinskih zemljišč zasebnikom.

VOLITVE NA VSEUCILIŠČU

V ponedeljek so se na tržaškem vseučilišču zaključile volitve študentskega predstavništva. Največ glasov je odnesla italijanska katoliška lista »Intesa«. Na drugem mestu je levičarska lista UGI, na kateri sta bila izvoljena tudi dva slovenska akademika. Slovenska lista Adria je kot lani dobila enega predstavnika.

Dolina:

»PLES POD MLAJEM«

Tradicionalni vaški praznik, znan pod imenom »Ples pod mlajem«, je tudi letos redno potekal. Ob tej priložnosti je bila tudi uspela razstava domačih vin, pri kateri je sodelovalo 16 vinogradnikov. Zaradi pomanjkanja prostora bomo o tej priveditvi poročali prihodnjič.

Beneška

SENT LENART

Znano je, da je vlada že pred tremi leti ustanovila v oddaljenih in revnih občinah nekaj posebnih strokovnih šol. V njih poučujejo s pomočjo televizije. Nadzira jih poseben pokrajinski konzorcij za tehnične šole. Vodstvo televizijskih šol je pa v rokah osrednje uprave RAI-TV; ta pošilja tudi redno svoje zastopnike na običajni pouk. Njih prvotni namen je bil, nuditi v odročnih in gospodarsko zaostalih krajih ustrezni pouk zlasti mladini, ki se hoče zaposliti. Pri nas bi ta pouk moral predvsem skrbeti za potrebe izseljencev, se pravi, da bi po televiziji obravnaval ne le strokovno plat, marveč da bi gojil tudi učenje jezikov tiste dežele, kamor namerava izseljence oditi za delom.

Pri nas imamo take šole pri Šent Lenartu, v Reziji in v Čenjbuli nad Fojto. Prav te dni smo imeli obisk nadzornikov televizije skupaj z režiserjem Costijem. Obisk nas je zadovoljil, ker so se gospodje zelo zanimali za naše razmere. Ljubeznivo so spraševali tudi o našem slovenskem jeziku. Hoteli so poslušati, kako teče iz ust naših otrok.

Upamo, da nas niso prišli gledat in poslušat samo kot kakšno folklorno zanimivost, marveč da so tudi odnesli vtis o slovenstvu naših krajev. Povemo jim tudi, da bi bilo najbolj pravično in pošteno, če bi imeli slovenske šole in tudi strokovni pouk po televiziji v slovenščini.

STARA GORA

K Marijinemu svetišču na Staro goro prihaja vsako leto več vernikov. Bazilika je postala pravo romarsko središče za vso Beneško Slovenijo, pa tudi za vse sosednje pokrajine. Zadnje čase pa se opaža, da je

Volilno gibanje

V primeri z drugimi volitvami niso letošnje upravne volitve v goriški pokrajini zbudile velikega zanimanja med ljudstvom. Začeli so se že volilni shodi, a so vsi dokaj klavrno obiskovani. V nedeljo dopoldne je sklicala socialistična stranka volilno zborovanje na obširni Battistijev (Telovadni) trg. Govoril je poslanec De Pascalis. Pod odrom pa ga je poslušalo le nekaj oseb. Bolj vstran pod drevesi je stalo še nekaj gruč. Ostali so pa bili običajni mimoidoči ter redki sprehajalci v Ljudskem vrtu.

Krščanska demokracija je pa sklicala shod v Verdijevo gledališče. Pred govorom ministra Tessitorija so predvajali film z naslovom »Obmejna pokrajina«. Slike na platnu naj bi dokazale, kaj vse je dosedanja uprava naredila za pokrajino. V dvorani sta bili zasedeni dve tretjini prostorov.

Nato je imel odhajajoči župan Bernardis nekaj poslovljivi govor o svojem delu. V imenu stranke se mu je zahvalil senator Tessitori in mu je izročil v dar kolajno, pečat ter neki izkopan kamen.

Odstop župana in dela stare garde v Krščanski demokraciji, je tudi delo mlajše struje. Ta izraža svoje mnenje o nekaki o-kostenelosti v stranki v glasilu »Presenza giovanile«, ki ga je na skoraj kričeč način razglasila z lepaki po vseh ogljih.

Slovenija

Stara gora tudi turistično središče. Zgrajenih je že več gostišč in gostiln bo'j za tujce kot za tihe romarje.

Poseben hrušč bo 21. maja, ko pripravlja avtomobilski klub iz Vidma posebno dirko iz Čedadna na vrh Stare gore. Na tekmo so povabljeni vsi dirkači iz severne Italije. Podobne tekme so priredili že predlanskim letom pa jih ni bilo.

OBMEJNI PREHODI

Promet skozi obmejne prehode v Beneški Sloveniji je tudi v aprilu zabeležil precejšnjo živahnost. Odprtih je osem obmejnih prehodov. V aprilu je prekoračilo mejo 8993 jugoslovanskih in 1674 italijanskih državljanov. Z dvolastniško izkaznico je potovalo kakih 1500 oseb. Največ prometa je vedno na prehodu pri Stupici, kjer so zapisali 5730 prihodov v Italijo, na kobariško stran pa 1160.

Zapadna Beneška Slovenija:

TOČA

Letošnji posevki so že precej dobro kazali. Kmetovalci so upali, da ne bo prišlo kako neurje in odplavilo njih upe. Mesec maj je pa prišel namesto aprila s precej muhastim vremenom. Tu pa tam se je že spustila toča iz oblakov. V torek popoldne ni črno nebo nič kaj prida obetalo. Nad Vidmom in zapadnimi vasmi Beneške Slovenije je pozno popoldne začelo deževati, za ploho se je vsula še toča, ki je napravila precej škode po vrtovih.

Pred par dnevi je pa obiskala občino Gorjane in še prav hudo je tolkla pri vasi Sv. Helena. Sadno drevje je pretrpelo mnogo škode. Na splošno se opaža, da bo letos manj sadja, zlasti česenj, kot druga leta.

STEVERJAN

Pri nas se je že dolgo let občutilo pomanjkanje primernih šolskih prostorov zlasti za prepotrebni otroški vrtec. Imamo sicer poslopje za osnovno šolo, za katero sta se po prvi vojni zelo trudila župnik Sedej in nadučitelj Likar. Stavba pa je že v precej slabem stanju, oprema učilnic pa tudi. Občinska uprava si je prizadevala, da se nekaj ukrene. V nedeljo je bil trud kronan. Pri osnovni šoli so popravili, kar je bilo potrebno, določen pa je že tudi požrtvurji milijon lir za nabavo šolske opreme.

Drugo veliko delo pa je novi otroški vrtec. V stavbi so učilnica, jedilnica s kuhinjskimi prostori in stanovanje za vrtnarico. Po prizadevanju vseh oblastev je bilo nakazanih 6 milijonov lir. V nedeljo opoldne je nove prostore blagoslovil msgr. Klinec. K slovesnosti so prihiteli zastopniki oblastev in mnogi občinarji. Govorila sta domači župan, prefekt in šolski skrbnik. Zadnji je izrazil veselje, da so se isti dan v eni občini izročila tri nova šolska poslopja svojemu namenu.

Pojasnilo uredništva

V zvezi z dopisom iz Steverjana, ki ga je Novi list objavil dne 13. aprila in ki je obravnaval potek seje števerjanskega občinskega sveta, nam je dr. Michele Formentini poslal pismo, v katerem pravi tole:

»Članek trdi, da nisem bil povabljen (na sejo občinskega sveta op. ur.), medtem ko me je prav župan Podveršič formalno povabil, naj prevzamem besedo, potem ko je zasljal občinski svet.

Nikakor nisem žalil niti občinskega sveta niti posameznih svetovalcev. Zato je vaš komentar povsem neumesten.«

VALERISČE

Naš zaselek, ki šteje precej, čeprav bolj raztrošenih hiš, se tudi ponaša od nedelje dalje z novim poslopjem za osnovno šolo. Že prej smo sicer imeli skromno stavbo, ki so jo občinarji postavili skoro samo s svojimi žulji. Novo poslopje pa obsega zdaj dve učilnici in vse, kar spada zraven. Urejeno je po modernih vidikih in za dela so potrošili skoro pet milijonov lir. Lep sprejem je pripravila šolska mladina predstavnikom oblasti, ki so prišli malo pred pol dne k slovesni otvoritvi. Ljubko so zapeli nekaj pesmic in podarili prefektu šop rož. Prefekt in župan Podveršič sta zbrane goste in občinarje nagovorila in podčrtala skrb občinske uprave ter države za razvoj šolstva. Msgr. Klinec iz Gorice je blagoslovil novo šolo, ki bo takoj izročena svojemu namenu.

JAZBINE

V nedeljo, 7. maja, je bil tudi za našo vas pomemben dan. Ob tričetrt na enajsto uro so se pripeljali k nam zastopniki političnih in šolskih oblastev, da tvorijo novo šolsko poslopje. Poleg prefekta, predsednika pokrajine, šolskega skrbnika De Vette, didaktičnega ravnatelja Brešana, sta bila navzoča tudi župana iz Steverjana in Sovodenj. Zbrala se je tudi šolska mladina in domačini. Župan Podveršič je pozdravil goste in poudaril skrb občine za šolo, vodovod in cesto v Jazbine. Govoril je tu-

Iz Goriške

di prefekt Nitri. Poslopje je blagoslovil g. Martinčič.

Nova šola ima veliko in zračno učilnico ter vse potrebne pritlikline. Stroški so znašali 3 milijone 420 tisoč lir. Občani smo hvaležni vsem, ki so se trudili, da dobe naši otroci primerne učne prostore.

RUPA

Precej časa ni bilo pri nas nobene poroke. Sedaj se je pa le opogumil naš domačin Albinko Koncut. Za zakonsko družico si je izbral gospodično Ado Lovrenčič, doma iz Doberdoba.

Stara navada je, da ob takšnih priložnostih prepevajo domači fantje na nevestinem domu. Rupenski fantje so tudi mirno zapeli na dvorišču mlade neveste. Pridružili so se jim tudi domači fantje. Veselo razpoloženje se je skoraj končalo, ko so organi javne varnosti zahtevali, naj se petje konča, češ da se moti nočni mir, čeprav je fantovska pesem le tiho plavala v noč. Tudi pogumna nevesta je pristopila in poprosila, naj se pusti fantovska pravica. Lepa pesem nikogar ne moti, če ne išče drugih vzrokov. Nato so jih še nekaj zapeli.

Mlademu paru želimo vsi domačini mnogo sreče na novi življenjski poti!

MSGR. BREITENBERGER UMRL

Vso Goriško je globoko presunila nepričakovana vest, da je v nedeljo zjutraj preminul znani vipavski dekan Ignacij Breitenberger. Prejšnji večer ga je napadla slabost ter se je dal prevideti od g. Mirka Berceta, ki je že določen za župnega upravitelja. Zadnja leta ga je sicer večkrat bolezen v nogah začasno položila na posteljo, toda njegova silna narava je vedno znova prevladala, tako da je osemdesetletni zlatomašnik prav do zadnjega vršil svojo službo tako v cerkvi kot tudi v semenišču, kjer je bil rektor in profesor nemščine.

Rojen v Idriji, je študiral na Dunaju germanistiko ter bil sprva profesor na škofijski gimnaziji v St. Vidu pri Ljubljani, nato nekaj let kaplan v Idriji, nakar je prišel l. 1923 za kaplana v Vipavo in postal župnik ter dekan. Vipavcem se je silno priljubil zaradi svoje prikupne postave in močatega nastopa. Z lahkoto je obvladal s prižnice tisočglave množice v Logu ob šmarnih shodih, kjer je tudi nosil v spovednicah glavno težo dela.

Izboren pevec, družabnik in govornik, goreč duhovnik in zlasti otroško preprost do najnižjih si je pridobil srca vse doline, ki ga je vedno smatrala za svojega očeta. Z ljudstvom je delil v dolgi dobi skoro 40 let veselje in žalost, trpel večkratno preganjanje, a prejel tudi zaslužena priznanja, tako da je bil ponosen na svoje ljudi, ti pa še bolj nanj. Kar težko si je predstavljati vipavsko dolino, zlasti pa Log, brez njega.

Veličasten pogreb v torek popoldne je pokazal, kaj je pomenil vipavski dekan Breitenberger. Z vipavskimi verniki žalujemo tudi mi in smo prepričani, da je Stvarnik že bogato poplačal svojega zvestega služabnika.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Proces človeški strahopetnosti

Izpovedi prič, ki se vrste pred sodiščem v Jeruzalemu, kjer sodijo morilca Judov Eichmanna, pretresajo svet in mu osvežujejo spomin na najgroznejše dni evropske zgodovine, na dni, ki jih skuša Evropa prav zato tem hitreje pozabiti, ker so bili tako strašni. Na zatožni klopi v svoji stekleni kabini sedi samo Eichmann, toda obtožencev je mnogo več. Samo v zahodni Nemčiji živi baje 80.000 nekdanjih množičnih morilcev, ki so se v povojnem času potuhnili in se vključili kot najbolj normalni ljudje v civilno življenje. Osemdeset tisoč žena ne ve, da spi ponoči poleg njih človeška zver, ki je mirno morila celo otroke in ženske ter pri tem s krvavo roko nosila cigareto v usta, pazech, da je ne premoči s krvjo. Na tisoče in tisoče nemških otrok ne ve, da so njihovi očetje zverji v človeški podobi in da bi se morali zdrzniti ob vsakem dotiku njihovih rok.

Osemdeset tisoč morilcev — to pomeni, da je bil vsaj vsak 50. vojak nemške vojske pripravljen sprejeti vlogo rablja in moriti ljudi, katerih ni prej nikdar videl in ki mu niso storili nič hudega. Toda

vežani in Danci so kolektivno kot narod rešili večino Judov, ki so živeli med njimi, ter jih pravočasno poskrilji in spravili na Svedsko. Druge so ljudje morda s sočutjem, toda pasivno gledali tragedijo judovskega prebivalstva. Našli so se celo taki, ki so v svoji neumnosti in zlobi celo pomagali hitlerjevskim klavcem ter jih skušali še prekositi v krvočnosti. O takih primerih poročajo z Letonskega, Estonskega, iz Ukrajine in Madžarskega.

Začuden se moramo vprašati, kako je mogoče, da je v tedanji Evropi ostala človeška vest tako neobčutljiva za preganjanje Judov. To je bila morda posledica dolgoletne antisemitske propagande, ki se ni začela šele s pojavom hitlerjanstva, ampak že mnogo prej. Zrtev tega zagrizenega antisemitstva je postal v Franciji Dreyfus. V Avstriji in Nemčiji so podžigali antisemitizem zlasti poniglavi novopečeni kapitalisti in njihov tisk, da bi izrinili iz gospodarskega življenja sposobnejše judovske gospodarstvenike in se znebili nadležne konkurence. Drugim je zadišal judovski denar. Mnogi intelektualci so se pridružili tej protijudovski obrekovalni gonji iz poklicne zavisti, ker so se namreč čutili oškodovane zaradi sposobnosti in družabne spretnosti judovskih zdravnikov, odvetnikov, časnikaarjev, univerzitetnih predavateljev, znanstvenikov itd. Celotovski tisk je v času pred prvo svetovno vojno v precejšnji meri podlegel vplivu te protijudovske psihoze in obrekovalne gonje ter začel uporabljati za Jude razne zaničljive izraze, kot n. pr. »čifuti«¹ itd. Celotovski Zid so uvedli zaradi njenega »zaničljivega prizvoka«¹ namesto besede Jud, ki je bila v Sloveniji prej splošno v rabi, čeprav pomeni v resnici isto in je le popačenka po francoski izgovorjavi nemške besede Jude. Pred drugo svetovno vojno se je stopnjevalo protijudovsko razpoloženje v delu slovenskega tiska tako daleč, da je celo neki katoliški dnevnik prinašal v podlistku izrazito proti judovskemu plemenu naperjen roman nekega nemškega pisatelja, ki je mogel vzbuditi v bralcih samo vtis, da je v judovstvu kot takem nekaj satanskega in nečistega, kar težj za tem, da bi si zaslužilo ves človeški rod in ga pokvarilo — torej tipična nacistična teza o »nečisti«¹ judovski rasi, čeprav je skušal dati avtor omenjenega romana tej tezi nekaj katoliški (!) predznak.

Tako pisanje se je bolj ali manj le prijelo bralcev in jim uspavalo vest glede preganjanja Judov. Na srečo je bilo v Sloveniji le zelo malo Judov in še ti so se že pred začetkom vojne umaknili ali v

tujino ali dalje na jug, misleč da bodo tam bolj varni, tako da vsaj na slovenski zemlji ni prišlo do kakih hujših tragičnih dogodkov, katerih žrtve bi bili Judje. Posameznih žrtev pa seveda ni manjkalo. Prav te dni je objavil neki ljubljanski dnevnik številke, iz katerih je razvidno, da so nacisti krvavo zreducirali tudi malo judovsko občestvo v Ljubljani. Ostalo jih ni niti toliko, da bi bili mogli zapeti obredno pesem na grobu nekega svojega rojaka, ker je potrebno zanjo dvajset ljudi.

Evropa se mora zaradi te svoje pasivnosti in brezbrzičnosti, ko je slo za rešitev Judov, čutiti so kriva. Ljudje v Franciji, Nemčiji, na Madžarskem, na Poljskem, v Srbiji, na Hrvaškem in drugod bi bili mogli rešiti vsaj judovske otroke, če bi se bili potrudili, a le malokdo je našel dovolj poguma za to.

Strahopetnost pa ni opravičilo. Strahopetnost je zločin, kadar omogoča trinogom, da brez odpora in nekaznovano uganjajo svoje zločine nad človeštvom. Strahopetnost ni previdnost, ampak pomanjkanje moralne zavesti v človeku, izraz uspavane, omrtvene vesti. Strahopetnost je temelj, na katerem je zgrajena oblast vseh nasilniških sistemov in ki omogoča tiranom njihove zločine. Zato sedi zdaj strahopetnost Evrope kot nevidni soobtoženec zraven Eichmanna v njegovi stekleni kletki. In z njo se lahko identificira na desetine milijonov Evropejcev, ki so drugače polni zgražanja nad Eichmannovimi zločini. Toda marsikdo med njimi bi bil lahko rešil vsaj enega svojega sočloveka Juda, lahko bi bil sprejel v svojo družino in skrnil vsaj enega judovskega otroka.

Dve literarni nagradi

Prvič so letos podelili pred letom dni ustanovljeno mednarodno literarno nagrado »Formentor«, in sicer Špancu Juanu Garciji Hortelanu za še neobjavljen roman »Poletna nevihta«. Roman mu je prinesel 10.000 dolarjev in bo kmalu izšel hkrati pri založbah Einaudi v Torinu, Gallimard v Parizu, Weidenfeld in Nicholson v Londonu, Grove Press v New Yorku, Sei y Baral v Barceloni in Rawohlft v Hamburgu. Z nagrado »Formentor«¹ je povezana druga »Mednarodna literarna nagrada«, prav tako v višini 10.000 dolarjev, katero je omenjenih šest založnikov poklonilo Samuelu Beckettu in Jorge Luisu Borgesu.

Ceprav sta si ta dva avtorja zelo različna, jma je skupno to, da ljudje pač mnogo govorijo o njih njih knjigah, a jih le malo berejo. Beckett, ki najraje opisuje človekovo degeneracijo, nima mnogo prijateljev med bralci in prav tako ne Borges s svojimi visoko kultiviranimi literarnimi ugankami. Založniki ustanove »Formentor«¹ so si zato nedvomno pridobili zaslug za oba avtorja, katerima se občinstvo ni oddolžilo, kot bi zaslužila.

GLASBENA MATICA — TRST

V soboto, 13. maja, ob 20.30 v prosvetnem domu društva Prosek-Kontovel (Sosičeva hiša)

»NASTOP GOJENCEV GLASBENE SOLE«

Sodelujejo gojenci podružnice Prosek-Kontovel, gojenci iz Trsta ter mladinska zbornica PD »Igo Gruden«¹ iz Nabrežine in Dijaškega doma iz Trsta. Vljudno vabljeni!

V nedeljo, 14. maja, ob 17. uri v dvorani prosvetnega društva v Barkovljah, Ul. Cerreto 2

NASTOP GOJENCEV IZ BARKOVELJ IN TRSTA

Vljudno vabljeni!

V ponedeljek, 15. maja, ob 21. uri v Avditoriju

»GLASBENA AKADEMIJA«

Sodelujejo: Godalni orkester Glasbene Matice, gojenci šole Glasbene Matice, združeni mladinski pevski zbori, sopranistka Ljuba Berce-Košuta, tamburaški zbor PD Prosek-Kontovel.

Prodaja vstopnic v Tržaški knjigarni, Ul. sv. Frančiška 20, tel. 61-792 ter eno uro pred pričetkom v baru Moscolin, Ul. Teatro Romano 2 (nasproti Avditorija)

dejansko je bila vsa Hitlerjeva vojska samo morilni stroj, kot je te dni točno pribil eden izmed sodnikov na jeruzalemskem procesu. Ni bilo oddelka, ki bi bil čisto nedolžen. Vsak je pomagal ali lovit, stražiti, prevažati in mučiti ujetnike, če že ni bil izbran ravno za morjenje. Zrtve so to vedele. In zato so obupale nad možnostjo rešitve in se dale mirno pobiti.

Zato se mora te dni čutiti na zatožni klopi ves nemški narod. Kriv je, da je sprejel Hitlerjevo oblast, da se je dal zaslužiti od njegovih rjavih in črnih tolp, da je verjel blaznim hitlerjanskim rasnim teorijam in se dal spremeniti v slepo orodje blazne zlobe in patološkega sovraštva. Kriv je, da se ni uprl, ko je spoznal, v kakšne zločine ga vodi Hitlerjeva oblast. In celo tisti, ki so se upirali, so krivi, ker je bil njihov odpor prešibak in preboječ.

Toda ne le nemški narod, vsa Evropa je na zatožni klopi. Le malo je narodov, ki bi ne bili so krivi, da je mogel Eichmann s svojimi pomočniki pokončati šest milijonov Judov v »krščanski«¹ Evropi. Vsi ti Judje so živeli sredi krščanskega in v ogromni večini nenemškega prebivalstva. Toda zlo redki so bili tisti, ki so jim bili pripravljeni pomagati, da se rešijo. Nedvomno bi se bilo mnogo več Judov rešilo, če bi jim bil kdo ponudil roko v pomoč in bil pripravljen sprejeti določeno tveganje zanje. Toda takih je bilo silno, silno malo. Le Nor-

Prizor iz slovenskega igranega filma »Tri četrtine sonca«¹ z igralci Miro Sardočev, Cedom Vnukom in Vanjo Drahom

GOSPODARSTVO

Rdeči pajek - velik škodljivec

V zadnjih letih se je ta škodljivec zelo razširil in dela velikansko škodo, čeprav je zelo majhen, saj je dolg le četrdo pol milimetra. Nastopa pa v velikih množinah in se zelo hitro množi.

Rdeči pajek — ragnu rosso, tetranychus telarius ali tetr. pilosus — prezimi pod starim lubom, navadno v obliki jajčec, spomladi pa se preseli na spodnjo plat listov, kjer srka sok in s tem slabi svojega gostitelja. Ta je lahko trta, sadno drevo in tudi lepotični grm. Rdeči pajek je sploh prav malo izbirčen. S srkanjem soka hudo slabi rastlino: v začetku povzroča kodranje listov, ki pozneje porjavijo; napadeni starejši listi takoj porjavijo, se posušijo in odpadejo, zaradi česar rastlina oslabi. Spomladi in poleti se škodljivec zelo hitro množi, saj se razvije več rodov (kakšenkrat 8 in še več).

Proti rdečemu pajku se moramo boriti pozimi, spomladi in poleti, kadar ga pač opazimo. Učinkovita sredstva sta »ovifac« podjetja Montecatini in ameriško sredstvo »kelthane«: prvo je tekočina, »kelthane« pa dobiš v obliki prahu in v emulziji. Oboje uporabljamo kot škropilo. »Ovifac« je precej strupen in zato moramo paziti tako pri pripravi kot razdeljevanju škropila. Poškodba mora biti pred uporabo in za njo skrbno oprana z vodo; kdor pripravlja škropilo in škropi pa se mora po končanem delu umiti z milom in vodo.

Tako »ovifac« kot »kelthane« učinkujeta tudi proti drugim škodljivcem. Le moč škropila je različna. Za uničenje rdečega in rumenega pajka, različnih pršic in še nekaterih drugih škodljivcev zadostuje, da v 100 litrih vode premešamo 200 gramov »ovifac«. Za uničenje zelenih listnih uši

pa je potrebno 300 gramov. Odmerjeno količino »ovifac« najprej toliko časa mešamo v majhni količini vode, dokler ne nastane nekakšna smetana. Zatem vse skupaj zlijamo v ostalo vodo in neprestano mešamo.

Za 100 litrov vode potrebujemo 200 g priprava »Kelthane« v prahu ali 250 g »Kelthane« v emulziji. Tudi tu premešamo odmerjeno količino najprej z malo vode, nakar razredčimo in med neprestanim mešanjem zlijamo v ostalo vodo. »Kelthane« ni strupen ne za ljudi ne za domače živali ne za čebele. »Ovifac« pa je učinkovitejši kot »kelthane«.

PRIHODNJA PŠENIČNA ŽETEV

Je še daleč, a gospodarstveniki že prerokujejo, da ne bo preseгла 70 milijonov stov in torej ne bo zadostovala za domače potrebe ter bo Italija morala uvažati krušno žito. Pravijo, da se je pšenica sicer dobro ostebnila, a da je bilo posejanih nad 300.000 ha manj kot druga leta in da je tudi precej njej, na katerih nima pšenica prave barve, ker ni zelena, marveč rumena.

Razvoj živinoreje v Italiji

Na občnem zboru italijanskih živinorejcev v Rimu so poročali o razvoju živinoreje. Ugotovljeno je bilo, da je govedoreja napredovala v zadnjih letih za 200.000 glav letno, a da so nazadovale vse ostale veje, predvsem ovčereja, kozereja, svinjereja in konjereja. Ugotovili so nadalje, da se je potrošnja mesa od l. 1950 do danes povišala na glavo od 16,5 kg na 24-25 kg ali za 50%. Kljub temu je v Italiji potrošnja mesa sorazmerno nizka, če jo primerjamo s potrošnjo v Franciji, kjer znaša na glavo in leto 69 kg, ali Nemčiji s 53 kg, Belgiji s 56 kg, da ne navajamo ZDA ali Argentine, Nove Zelandije in Avstralije, kjer dosega skoraj 100 kg.

Končno je zveza živinorejcev začrtala program za bodočnost. Ta obsega utrditev

organizacije živinorejcev; povečanje in izboljšanje živinorejske proizvodnje na osnovi genetičnega izboljšanja; izvedbo poskusov; zdravstveno zaščito reje; napredne smernice krmljenja in trgovino s krmili; gospodarsko zaščito živalske proizvodnje itd.

Malteška mrzlica v Trstu

V zadnjih mesecih so v Trstu zabeležili 17 primerov malteške mrzlice. Gre za bolezen, za katero ljudje zbolijo po neposrednem stiku z domačimi živali ali pa posredno od živalskih proizvodov, kot so sir, maslo in mleko. Možno je tudi obolenje po okužni hrani, zlasti zelenjavi.

Pri domačih živalih se bolezen najavlja z abortusi. Kakor hitro smo opazili, da nam je krava v hlevu zvrгла, moramo postati nanjo pozorni, kajti obstaja sum, da je hlev okužen po bangovi bolezni ali bruceiozi, kot se pri govedu imenuje malteška mrzlica. V začetku bo zvrгла ena, potem pa še druge krave. Krava, ki je zvrгла enkrat, se sicer spet obreji, vendar bo ponovno zvrгла. Zgodi pa se lahko, da se po nekaterih abortusih krava lahko srečno oteži, vendar ni gotovo, da bo teliček živel. Vsekakor v organizmu krave sčasoma nastane neka premunicija, ki onemogoča nadaljnje abortuse. Teleta so zmožna življenja, čeprav bodo včasih nosila v sebi klice bolezni.

Za človeško življenje je najbolj nevarna okužena koza. Kakor hitro ugotoviš, da je koza zbolela za bangovo boleznijo, jo moraš označiti za bolno, kar opraviš s posebnim žarečim železnim žigom. Zatem jo je treba zaklati in zakopati. Manj nevarne so za človeka ovce in goveda.

Malteška mrzlica se med ljudmi najbolj razširi spomladi in poleti. Kdor živi v mestu, se seveda lahko naleze te bolezni le z živalskimi proizvodi, kot so sir, maslo, mleko in tudi meso. Zato kupujemo pastirizirano mleko, drugo mleko pa moramo dobro prevreti. Kadar kupujemo sir, pazimo, da je star več kot poldrugi mesec, ker po 45 dneh postanejo bolezenske klice neškodljive.

Dr. D. R.

OMEJITEV UVOZA GOVED IN MESA

Dne 21. aprila je dobil veljavo zakon, ki določa, kdaj minister za zunanjo trgovino lahko prepove ali spet dovoli uvoz govejega mesa. Uvoz mesa se lahko ukine, če cena goveje živine pade pod 305 lir za kg žive teže; če se pa cena dvigne nad to vsoto, se uvoz lahko dovoli. Cene se določijo po tistih, ki veljajo za nad eno leto stare junce na trgih Padova, Florenca, Macerata in Modena, za prvovrstne vole cene na trgih Chivasso in Modena, za drugovrstne krave pa cene na trgih Cremona, Chivasso in Modena. Na osnovi teh cen se najprej izračuna povprečna cena juncev, volov in krav, zatem pa se seštejeta polovica te cene za junce in četrtnina cene za vole in krave ter se to primerja s ceno 305 lir. Če znaša ta vsota 295 lir ali manj, se mora uvoz mesa ukiniti, če pa je vsota višja od 315 lir, se mora uvoz mesa zopet dovoliti.

Prepoved ali dovoljenje uvoza žive goveje živine sta odvisni od povprečne cene drugovrstnih krav na tedenskih sejmih v Cremoni, Modeni in Chivassu. Če ta cena presega 185 lir za kg žive teže, mora biti uvoz dovoljen, če pa je nižja, ga je treba ukiniti.

Določbe tega zakona pa ne veljajo za meso, ki je namenjeno oboroženim silam in industriji za predelavo mesa.

ŽENA IN DOM

DA BI MALI NE VIDEL

Vzgojiteljica je v otroškem vrtcu malčkom pripovedovala pravljico o princesinji iz devete dežele, kako je po težkih preizkušnjah s kraljevičem in svojim sinkom živela srečno in dolgo življenje. Tedaj se eden izmed malčkov oglašil: »Moja mamica tudi tako srečno živi.« Za vgojiteljico je bil to ganljiv trenutek.

Misleč, da bo otrokovi mami napravila še posebno veselje, ji je ob priložnosti povedala, kako se je njen sinček pohvalil s svojo mamico. Ko je mamica to slišala, se je vsa vzradoščena zavzela: »A tako je rekel?« Toda v hipu je legla senca na njen obraz in je dostavila: »To me res veseli, midva z možem namreč zelo paziva, da bi mali ne videl, da najin zakon ni srečen. Ne hotela bi mu rušiti raja njegove sreče. Saj midva sva bila srečna, rada sva se imela, toda prišla je bolezen, jaz sem za moža razvalina in z menoj je razvalina tudi najin zakon.«

To je izobrazena mamica; žena z vsem razumevanjem za dobro vzgojo. Toda ravno taka vzgoja

čuti težo vzgoje, ker mora stalno paziti, da otroka pelje iz hiše v hišo od spredaj, da ne bi opazil, kako je hiša z zadnje strani vsa razrušena. Dobri mami je veliko na tem, da otrok ohrani najboljšo podobo o domači hiši, o očetu in materi in njunem medsebojnem odnosu. Le tako globoko doživeto občutje družinske sreče je trajna podlaga tudi za otrokovo poznejšo življenjsko srečo. Otrok, ki so ga starši znali osrečevati in ki je to srečo v otroških letih užival na svojem domu, bo znal v poznejšem življenju tudi druge osrečevati in ob tem sam srečo družinskega življenja uživati.

Zaskrbljenost staršev, kako otroku v nežnih letih ohraniti košček družinske sreče kot najzanesljivejšo dediščino za poznejše življenje in skrbno prikrivanje vseh nesoglasij ter tihih bolečin pred otrokom, zahteva veliko osebnega junaštva. A prav to vzajemno samopremagovanje utegne biti v takem primeru še edina, a kar resna vez, ki moža in ženo združuje, da rešita zakon in z njim družino.

(Iz knjige dr. A. Trstenjaka »Človek v stiski«)

Fata morgana na Južnem Tirolskem

Pod tem naslovom je petnajstidnevnik »Realtà Sudtirolese« (Južnotirolska stvarnost), ki ga za širšo italijansko javnost izdajajo Južni Tirolci v italijanščini, priobčil dne 10. marca 1961 članek, v katerem so obrazloženi vzroki, zaradi katerih je tamkajšnja manjšina združena v eni sami politični organizaciji. To enotnost so določeni krogi skušali tudi v zadnjem času razbiti, zlasti z ustanavljanjem strank, ki pa obstajajo, kot se je kmalu izkazalo, samo na papirju. Prav zato ima članek tak naslov.

Zaradi njegove zanimivosti in aktualnosti — konec meseca se v Celovcu prično italijansko-avstrijska pogajanja — objavljamo sestavek v skoraj dobesednem prevodu.

Uredništvo

Praden je bil Južni Tirol 1. 1919 priključen Italiji, je bilo tudi na tem ozemlju več političnih strank.

Od leta 1919 do nasilne razpustitve političnih organizacij, ki jo je odredil fašizem, so južnotirolske stranke (katoliška, socialdemokratska in liberalna) bile združene v »Nemški zvezi« (Deutscher Verband), da bi se tako omogočila obramba narodnih pravic. Ta zveza je bila potrebna, ker je bil Južni Tirol, kjer so tedaj prebivali samo Južni Tirolci in Ladinci, priključen takšni narodni in centralistični državi, kot je Italija.

Ko je propadel fašizem, ki je izvajal divjo in nasilno politiko, se je ogromna večina južnotirolskega ljudstva združila v Južnotirolski ljudski stranki (Südtiroler Volkspartei), medtem ko se socialdemokratska stranka, ki se je tudi obnovila 1. 1945, ni mogla uveljaviti.

Ob kočljivem položaju, v katerem so se zaradi posledic fašistične politike znašli Južni Tirolci, so se namreč morali žal pre-

pričati, da jim razmere nikakor še ne dovoljujejo svobodne in demokratične tekme strank. Needinost bi namreč še bolj ošibila že po fašizmu hudo okrnjene pozicije. Temu je treba še dodati, da se je povojna demokratična Italija sicer odpovedala brutalnim fašističnim metodam, da je res spremenila sistem, a da se je kljub vsemu še vedno držala fašističnega načela, po katerem je treba v bocenski pokrajini naseliti velikšno število italijansko govorečih državljanov, da ti prej ali slej postanejo večina, kar bi imelo za posledico, da bi Južni Tirolci na rodni tleh ostali v manjšini. K temu je težila in še teži predvsem politika gradnje ljudskih stanovanj in dodeljevanja službenih mest. Vse to se dogaja hkrati z znanimi poizkusi, da se južnotirolsko ljudstvo raznarodi.

Zaradi takšne politike je etnična skupina nujno morala ohraniti svojo enotnost, če se ni hotela že vnaprej odpovedati svojemu obstoju. Zato je ljudstvo od prvih volitev 1. 1948 do danes plebiscitarno volilo za Južnotirolsko ljudsko stranko. Tako je ravnalo ne toliko zato, da podpre neko stranko, temveč da odda svoj glas enotnemu političnemu predstavništvu vse manjšine.

Zaradi tega vzroka so morali klavrno propasti tudi vsi dosednji poskusi, da se razbije enotnost južnotirolskega ljudstva. Ta enotnost pa je naraščala celo ob upravnih volitvah, pri katerih je znano, da so politični činitelji drugovrstnega pomena.

Pot, ki so jo Južnim Tirolcem vsilila dosedanja bridka izkustva, je šla in gre na

živce nacionalistom vseh barv, saj bi ti zelo radi videli, da bi Južni Tirolci bili nedini, da bi tako bile možne razne špekulacije.

Južne Tirolce zato obtožujejo, da niso občutljivi za demokracijo, pri čemer hote zamenjujejo demokratično občutljivost s stanjem, ki terja obrambo ne samo političnih, marveč tudi neodvzemljivih socialnih in gospodarskih pravic narodne manjšine.

Če bi namreč prenehalo stanje ogroženosti, kar bi se doseglo, če bi bila dana dejanska in popolna deželna avtonomija, ki bi jamčila obstoj narodne skupnosti na rodni tleh, bi takoj in sama po sebi nastala svobodna in demokratična tekma strank.

Toda Južni Tirolci se zavedajo, kako si žal še ne morejo privoščiti luksusa, da razpršijo svoje sile, ki danes težijo k enemu glavnemu cilju: doseči za vsako ceno dejansko in popolno deželno avtonomijo.

Bili bi pa hinavci, če bi hoteli zamolčati, da znaten odstotek Južnih Tirolcev danes ne zaupa več deželni avtonomiji in se odločno zavzema za samoodločbo. Kdor поблиže pozna sedanje razmere, mora priznati, da ne kaže zgubljeni časa, ker se lahko zgodi, da bo ogromna večina Južnih Tirolcev že v bližnji bodočnosti smatrala zahtevno po avtonomiji za nekaj, kar se je povsem preživelo.

Samo prazne upe pa si dela, kdor misli, da bo odklonitev deželne avtonomije spet privedla Južne Tirolce v tridentinski hlev. Po 12-letnem skupnem bivanju s tridentinsko večino Južni Tirolci dobro vedo, da voditelji omenjene večine nimajo nobenega namena spremeniti dosedanja politiko. In bodočnost bo to potrdila.

»Pač, nekaj znanstvenic in bolničark?«

»Bi ne mogli tudi mene sprejeti?«

»Ni več mogoče, Eva. Izbiranje in preskušanje ljudi je trajalo nad leto dni. Ti ne veš, kaj vse je potrebno, da je človek sposoben za tako dolg polet v vesolje... s katerega se morda tudi ne bomo več vrnil...«

»Zakaj mi nisi prej povedal?«

S strahom in težko vestjo sem pričakoval to vprašanje.

»Prepovedano nam je bilo komur koli kaj izdati o poletu. Tudi zdaj bi ti ne bil smel povedati... Nihče bi ne smel ničesar slutiti o naši odpravi razen tistih, ki so jo pripravljali, in najvišjega vodstva Svobodnega sveta. Niti družine udeležencev... Obveščili jih bodo šele potem, ko bomo že v vesolju... Sporočili jim bodo samo, da smo odleteli na zelo dolgo in važno, skrajno tvegano odprav, in jim bodo redno izplačevali plačo. S tem, da sem ti povedal, sem prelomil prisego. Storil sem zato, ker te imam rad in ker se ne morem tako ločiti... brez slovesa...«

Zastokala je.

»Moja dolžnost je bila, da takoj pretrgam najino razmerje, ko so me obvestili, da sem določen za člana odprave... Toda tega nisem mogel storiti. Imej me za podleža, Eva, toda nisem mogel... Preveč sem te imel rad... Nisem bil dovolj močan...«

Namesto odgovora se me je z vso močjo oklenila, strastno, krčevito, kakor se morda oklene brodolomec trama na morju. Obraz je skrivala na mojih prsih. Poljubljal sem ji mokre, dišeče lase in jo božal, kakor skušamo z božanjem tolažiti žalostnega otroka. Nato sem ji dvignil obraz in jo začel poljubljati na zaprte oči. Poljubi so imeli grenak okus po solzah. Sonce ji je že osušilo kožo, in kljub potrnosti, ki sem jo občutil, me je prevzel čar njenega toplega, jedrega telesa kakor še nikdar prej. Dvignil sem ji obraz in vsesala sva se z ustnicami drug v drugega, dolgo in divje, strastno in brezupno, kakor dva obsojenca na smrt, ki jima je dano, da se poslednjič objameta, za vso večnost...

In v tisti najin objem sva izlila ves svoj strah in up, vso žalost in bolečino, vso svojo ljubezen do življenja. Ko sem držal v rokah njeno drgetajoče, dišeče dekliško telo, sem imel občutek,

Povzatek iz vesolja

E. Z.

9.

da stiskam k sebi vse življenje te Zemlje, ki sem ga tako ljubil, vse, kar mi je bilo drago in ljubo na njej, vse, vse... V vsej svoji neskončni razsežnosti in čudežnosti vesolje ne more vsebovati ničesar, kar bi bilo enako temu milemu čudežu ljubezni, mi je prišlo na misel, ko je zadremala, zvita v klobčič, z glavo na moji roki in s telesom v vdolbini mojega telesa...

Tiho in mirno je dihala in po izrazu njenega obraza sem videl, da sanja nekaj lepega. Bilo mi je hudo ob misli na trenutek, ko se bo zbudila. Potem pa sem zadremal tudi jaz. To so bile moje zadnje srečne ure na Zemlji.

Zbudil naju je hlad. Sonce je bilo že precej nizko. Splavala sva nazaj na celino in se drgetajoč odrgnila z brisačami. Zdaj, ko sonce ni več pripekalo, naju je kar zazeblo, toda hkrati je bil ta občutek prijeten in naju je silil, da sva se naglo gibala in se zaposljevala s stvarmi, ki nama niso dopuščale, da bi se vdajala bolečemu razmišljanju. Oblekla sva se in medtem ko je Eva pripravljala malico, sem ji nabral nekaj cvetja, ki je rastlo na travnikih okrog propadajočih kmetij.

Ko sva sedela na travi in jedla, so nama pogledi nehote uhaljali na mali otok, na katerem sva užila poslednje ure najine ljubezenske sreče. Eva je bila nežna, toda molčeča.

»Na kaj misliš?« sem jo vprašal.

»Mislim na to, da se ne bova nikdar več videla v življenju. Če bi bilo mogoče, bi te počakala, pa ni mogoče... Se umreti me bo strah, ker bom vedela, da te tudi tam ne bom našla. Ti še dolgo, dolgo ne boš prišel za menoj...«

»Eva, to so neumnosti, nikar ne premišluj tako žalostnih stvari. V večnosti se čas ne meri z zemeljskimi merili in zanjo ne drži niti relativnostna teorija...«

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

Sovjetska zveza ponovno prvak v košarki

Ob velikem zanimanju občinstva so se v dvoranji beograjskega razstavišča več dni odigravale tekme za evropsko prvenstvo v košarki. Sodelovalo je kar 19 držav. Edina temna točka tega tekmovanja je odstop italijanskega moštva. Italija se je za olimpiado zelo skrbno pripravila, letos pa ni mogla postaviti ekipe, ki bi jo častno zastopala, ker je večina atletov odklonila udeležbo pri pripravah za tako zahtevno tekmovanje.

Kljub temu je bilo tekmovanje zelo zanimivo, saj so Jugoslavija, Bolgarija in Francija skušale na vsak način premagati sovjetskega orjaka in zasesti prvo mesto.

Vse ekipe so se na to prvenstvo mrzlično pripravljale. Ekipe Sovjetske zveze je bila kar štiri mesece na skupnem treningu in se pripravljala pet ur dnevno. Tudi Bolgari so se temeljito pripravljali, ker so se hoteli oddolžiti za poraz na olimpijskih igrah. Francozi so se pripravljali pod vodstvom znane košarkarskega mojstra Roberta Busnela. Jugoslovani so pred tekmovanjem gostovali na Češkem in na Bolgarskem ter nastopali na raznih turnirjih doma. Za Jugoslovane je bil glavni cilj, da branijo vsaj uspeh, ki so ga dosegli v Rimu, kjer so se uvrstili na šesto mesto.

Po tridnevni izločilni tekmi so se v polfinalu uvrstile vse najboljše ekipe; izpadle so Grčija, Anglija, Finska, Zah. Nemčija, Švedska, Nizozemska in Španija. V izločilnih tekmah so se vodile ostre borbe. Prvo presenečenje je bila zmaga Vzh. Nemčije nad Madžarsko (64:63), drugo presenečenje je bila zmaga Romunije nad Francijo (68:66) in tretje, poraz Češkoslovaške s Turčijo (70:77).

Da imamo popolnejšo podobo s celotnega prvenstva, moramo povedati, da je v prvi skupini izločilnega tekmovanja Jugoslavija z lahkoto premagala Grčijo (86:57), Anglijo (122:58) in Poljsko (72:67). V drugi skupini je zmagala Vzh. Nemčija pred Madžarsko, v tretji SZ, v četrti Bolgarija, v peti Turčija in v šesti Romunija.

Tudi polfinalna srečanja so bila izredno zanimiva. Najzanesljivejšo igro so pokazali sovjetski ko-

šarkarji, ki so po vrsti premagali te ekipe: Jugoslavijo (75:58), Belgijo, Madžarsko, Poljsko in Vzh. Nemčijo. V drugi skupini polfinalnega tekmovanja so se na prvo mesto uvrstili Francozi, pred Bolgarijo, Romunijo, Češkoslovaško, Turčijo in Izraelom. Francija, Bolgarija in Romunija imajo enako število točk. Zelo borbeno je bilo srečanje med Bolgarijo in Romunijo (63:51), ki je odločalo, kdo bo igral v finalu s Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo.

Najzanesljivejšo igro so brez dvoma pokazali sovjetski dvometraši. Vendar ne smemo prezreti dejstva, da so v polfinalu vse reprezentance iz prve skupine igrane z velikim poletom proti Jugoslaviji. Ko so jih Jugoslovani premagali, so naslednji dan igrane proti SZ mnogo slabše. Jugoslovansko moštvo je v vseh polfinalnih tekmah igralo odlično in je njegova uvrstitev v finale povsem zaslužena.

V finalu je Jugoslavija zaigrala proti Franciji najlepšo tekmo. Po zaslugi Koraca (30 točk), Durica (20 točk) in Daneva so domačini uspeli poraziti Francijo z izidom 75:65 (32:25). Sovjetska zveza pa je z lahkoto odpravila Bolgarijo (77:54) in se tako oddolžila za poraz, ki ga je žela v Moskvi. Najbolje so igrali Zubkov, Kornjev in Alaščaj.

Zelo pričakovano je bilo glavno srečanje med domačini, ki so se prvič v zgodovini košarke povzpeli tako visoko, in Sovjetsko zvezo. Jugoslovani so celo vodili z izidom 15:6, toda Rusi se ob takih prilikah kmalu opomorejo. Prvi polčas se je končal z zmago Jugoslavije (27:21), toda v drugem delu igre so gosti pokazali, kaj zmorejto in so prej dohiteli in nato pustili za sabo že utrujene Jugoslovane. Končni izid je bil 60:53 za Sovjetsko zvezo, ki je tako ohranila častni naslov evropskega prvaka.

Na tretje mesto so se uvrstili Bolgari, ki so v odločilni tekmi premagali Francijo z izidom 55:46. V srečanju za peto mesto je Češkoslovaška premagala Madžarsko (53:48).

Končni vrstni red 12. evropskega prvenstva je naslednji: 1. Sovjetska zveza, 2. Jugoslavija, 3. Bolgarija, 4. Francija, 5. Češkoslovaška, 6. Madžarska, 7. Romunija, 8. Belgija, 9. Poljska, 10. Turčija, 11. Izrael, 12. Vzh. Nemčija, 13. Španija, 14. Finska, 15.

Nizozemska, 16. Zah. Nemčija, 17. Grčija, 18. Švedska in 19. Anglija.

Ko že govorimo o košarki, ne smemo prezreti dejstva, da je vigrana ekipa Braziliije osvojila prvenstvo Južne Amerike. Na drugo mesto se je uvrstila ekipa Urugvaja, na tretje pa Argentina.

Aprila meseca je bilo v Mulhouseju tekmovanje v ženski košarki za izločilni turnir evropskega prvenstva. Madžarska se je skupno z Italijo, ki je zasedla drugo mesto, Francijo in Belgijo, uvrstila med finaliste prvenstva, ki bo prihodnje leto v Parizu. Končna lestvica je naslednja: 1. Madžarska, 2. Italija, 3. Francija, 4. Belgija, 5. Nizozemska, 6. Avstrija, 7. Nemčija, 8. Švica, 9. Švedska in 10. Škotska.

Italijanski državni prvak Ignis iz Vareseja je gostoval v Jugoslaviji. Odigral je dve tekmi; prvo v Karlovcu je izgubil z izidom 85:89, drugo pa dobil, in sicer proti ljubljanski Olympiji (99:79).

GRENAK PORAZ JUGOSLAVIJE

V nedeljo je bilo tradicionalno nogometno srečanje med Jugoslavijo in Madžarsko. Tekma je bila v Beogradu pred številnim občinstvom. Čeprav so se Jugoslovani zelo vestno pripravljali, se tudi tokrat niso mogli upreti navalu madžarske enajstorce, ki je zabila kar štiri gole, prejela pa samo 2.

Tudi B ekipa je bila visoko poražena (1:5).

Mednarodni turnir v namiznem tenisu za pokal „Bor“

Z gotovostjo lahko trdimo, da slovensko športno združenje »Bor« spada med najbolj aktivne krožke na deželi. Nastopa v odbojki, lahki atletiki in v namiznem tenisu; in prav namiznoteniški odsek je eden najboljših v Trstu.

V soboto in v nedeljo bomo lahko gledali naše slovenske predstavnice, ki bodo tekmovali z najboljšimi predstavnicami tega športa. Kot je že vsem znano, bo tokrat na Stadionu 11. maja mednarodno tekmovanje v namiznem tenisu za pokal Bor, ki se ga bodo udeležili tudi nekateri prvovrstni igralci Italije, Avstrije in Jugoslavije, da sploh ne omenimo tržaške ekipe. Za Jugoslavijo bosta verjetno nastopila znana igralca Teran in Kern, ki sta najboljša slovenska predstavnika namiznega tenisa.

Pohvaliti moramo zadržanje nekaterih ustanov, trgovin in obrtniških podjetij, ki so se enodušno odzvale povabilu našega športnega združenja in podprele to tekmovanje z različni darili.

»Oh, gospodična,« se je spomnil ravnatelj, »preveč sem vas zadržal. Svoj vlak ste že zamudili, bom kar avto naročil.«

»Saj ne bo nič hudega, če čakam eno uro na prihodnjega.«

»Imate daleč do doma?« se je oglasil Dornik. »Lahko vas jaz popeljem.«

»Sijajno,« je vzkliknil ravnatelj namesto Delice in je opisal pot.

»Zaupate moji vozaški spretnosti?« je vprašal Dornik deklico.

Brezpogojno se mu zaupam, si je mislila Delica, a je samo prikimala in je občutila sladko bolečino. Srce ji je začelo burneje utripati. Zmedena je postala, a si ni mogla pomagati.

»No, torej, sedaj smo vse lepo uredili. Kar še manjka, bomo pa v ponedeljek, gospod Dornik. Ah, še nekaj — vaš priimek. Ali ni vaš oče iz plemiške rodbine?«

»Da, saj tisti je bil moj oče. Toda zame velja človek, ne plemstvo,« je hladno odgovoril mladi mož in se zamislil na mater, ki ji je bogastvo in naslov vse.

»Prav tako,« je potrdil ravnatelj Balmen. »Prepričan sem, da sem našel še enega sodelavca.«

Oba gospoda sta si nekaj časa zrla v oči. Dornik se je zavedel, da je našel očetovskega šefa, Balmen pa je čutil, da bo novi zastopnik zanesljiva moč.

Ze dolgo je utihnil v somraku Deličin lahni korak, toda Ralf je še vedno stal po-

23.

Priredil R. B.

STRTA SRCA

leg avta in strmel tja, kamor se je zgubila ljubka postava deklice. V njegovem srcu se je kar nekaj spremenilo. Navdajalo ga je veselje, da sta z dekletom pri istem podjetju; ves srečen je pa še bil zaradi trenutkov v njeni bližini. Skozi mesto sta se peljala molče; šele zunaj je začel pripovedovati, kako ljubi naravo. V njenih očeh je zapazil svetel odblesk.

»Vi tudi živite z naravo, gospodična?«

»Navezana sem na vse, kar je v njej. Če bi moj oče tako ne silil, bi gotovo ne šla v mesto.«

»Vam je žal?«

»Ne, tega ne mislim. Moj oče je pravilno ukrenil. Starši so še razmeroma mladi in tudi mati me ne potrebuje pri gospodinjstvu. Zato me je oče poslal v šole in prav hvaležna sem mu za skrb.«

»Približno enako je bilo z menoj,« je zamisljeno odgovoril Dornik. »Če bi šlo po materini volji, ne bi študiral. Menila je, da je višja izobrazba nepotrebna veleposestniku.«

Ker je umolknil, ga je Delica tiho vprašala: »In sedaj? Vam je prav, da je tako prišlo?«

»Da, gospodična, vesel sem, ker se mi odpira obzorje. Zadolvoljen sem, da grem v tujino. Oče lahko kljub bolezni upravlja veliko posestvo. Če bo potreba, se bom že vrnil.«

Delica ga je hotela vprašati po starših, ker je bila opazila njegov mračni obraz, ko ga je ravnatelj vprašal, ali je v sorodstvu z veleposestnikom.

Najbrž bi ji tudi on ne hotel pripovedovati o očimu in še manj o materi. Se pred nekaj dnevi se je skregal z njo, ko je brez vzroka zapodila mlado služkinjo.

»Ti se vedno postavljaš za to sodrgo,« mu je zabrusila, »in se ne zavedaš, da si iz plemenitaške družine!«

»Kar se tiče plemenitstva,« jo je zavrnil, »o tem se pač ne bova kregala. Vsak stan ima sovje dobre in slabe člane. Osebna vrednost nekaj velja, ne pa stan. Do vsakega je treba biti pravičen, tudi do te služkinje, ki ji delaš krivico!«

»Plebejec!« je viknila. »Moj sin, po čigar žilah teče...« Od razburjenja ni mogla nadaljevati.

»Nikar mi ne govori o plavi krvi, posebno, če se spomnim nekaterih mojih prednikov.«

(Dalje)

49

za
nabena
i
m
l
a
i
š
eP
o
t
vn
e
z
n
a
n
oSamuel
ScowillMiki
Muster

424. »Saj sem vedel, da se bova srečala,« je dejal, ko je za krinko ugledal znani Brazgotinec. »In vedel sem, da sem napak ravnal, ko sem vam v Machu Pichu podaril življenje.« »Tudi jaz vas nočem umoriti,« je dejal Brazgotinec, »saj sem imel že nešteto priložnosti za to. Poznam hvaležnost, zaklad pa le hočem dobiti.«

425. »Prišli ste prepozno,« mu je vljudno odgovoril profesor Grey. »Vse najdene dragocenosti sem že odposlal s posebnim letalom v Washington. Tam bodo dobro spravljene pred vami in vsemi, ki bi se jih hoteli polastiti.« — »Lažete!« je zarohnel Brazgotinec. »Hodil sem za vami kot senca! Vse vem! Zaklad je v tistem usnjenem kovčku, ki ga tako skrbno varujete!«

426. Brazgotinec je še vedno meril v profesorja in stopil k velikemu kovčku v kotu sobe. Profesor ga je bil takoj po prihodu v Limo kupil in se res ne podnevi ne ponoči ni ločil od njega. Vlomilec je položil svojo pohlepno roko na usnje. Profesor se je vznemirjeno premaknil. »Brazgotinec, dam vam svojo častno besedo, da v kovčku ni tega, kar iščete!«

427. »O tem se bom prepričal!« je zlobno dejal Brazgotinec. »Ne premaknite se!« je še posvaril profesorja, potem pa segel s prosto roko v žep po nož in z rezilom prerezal usnje ob strani kovčka. Segel je z roko v dve pesti široko odprtino, potem pa je od groze zakričal in odskočil. Iz razpoke je bliskovito dvignila glavo — grmovka.

428. Brazgotinec je planil proti oknu. Razbite okenske šipe so zažvenketale, ko je izginil v temi. Profesor se ni ganil, da bi mu preprečil beg. Dobro je vedel, da sta se z zločincem srečala zadnjič v življenju in da ne bo trajalo dolgo, ko bo Brazgotinec sedel za zapahi. Za sedaj ga je dovolj ustrašila kača, profesorjeva največja dragocenost.

429. Nenadni hrup je bil predramil profesorjeve prijatelje, ki so spali v sosednjih sobah. Najprej je priteknel zvesti Hen, za njim sta se zrinila v sobo stric Tom in Peter, končno je prišel še Jim, zadnja pa je pokukala skozi vrata prestrašena Peggy. Videli so profesorja, ki je z jermeni povezoval razrezani kovček. Obsuli so ga z vprašanji.

430. Profesor je bil kratkih besed. V enem stavku jim je povedal o srečanju z Brazgotincem, potem je umolknil. O tem, kako je prisilil divjo kačo, da je zlezla nazaj v svojo ječo, ni nikoli nikomur povedal niti besede. Malo zato, da bi spremenil pogovor, in malo zato, ker je imel rad podobna presenečenja, je slovesno in pristržno dejal:

431. »Premišljeval sem, kako naj se vam zahvalim za vašo veliko, nesebično in pogumno pomoč na naši skupni poti. Denar ni povračilo za takšno tovarstvo, kakršno je povezovalo nas. Zato vam z dovoljenjem muzeja poklanjam najlepše, kar nam je dalo jezero, v spomin na našo pot v neznano. Presenečenim prijateljem je ponudil zlato ptico.

432. Profesor Grey nikoli ni povpraševal, kaj so naredili z dragocenim spominom. Bil pa je vesel, ko so ga ob enem njegovih pogostih obiskov v Sao Paulu prijatelji povabili v skromni mestni muzej in mu pokazali največjo dragocenost: zlato ptico. Na podstavku je pisalo: Dar taborniške organizacije in častnega predsednika »Strica Toma«.